

Muz., 2022(63): 47-52
Rocznik, eISSN 2391-4815

data przyjęcia – 05.2022
data recenzji – 05.2022
data akceptacji – 05.2022
DOI: 10.5604/01.3001.0015.9010

STATUS PRAWNY DEPOZYTU MUZEALNEGO – WYBRANE ZAGADNIENIA

LEGAL STATUS OF A MUSEUM DEPOSIT: SELECTED ISSUES

Paulina Gwoździewicz-Matan

Instytut Nauk Prawnych WPiA Uniwersytetu Śląskiego
ORCID 0000-0002-5032-1983

Abstract: Looking at the issue of museum deposit from a purely 'normative' perspective, it can be concluded that the legal status of this group of objects is not clear. Therefore, a question should be asked about the features that distinguish deposits from other objects, in particular those made available for presentation at an exhibition, preparation of an expert opinion or conservation (referred to in museum practice as 'borrowed' objects). Deposits have a stronger 'relationship' with the museum, in which they were entered in the deposit book, than objects only accepted for exhibition (lent by a third party), but this feature is not directly reflected in the applicable regulation. There is also no specific time limit in the regulations: how long can the 'ordinary' lending

last, and when it would be appropriate to conclude a deposit agreement. The analysis of museum practice proves that museums use contracts interchangeably referred to as deposit, safekeeping, lending or borrowing. Adopting an incorrect qualification may have certain consequences, and an institutionalized entity, such as a museum, should ensure that the above-mentioned issues are precisely defined and that they use appropriate contracts for specific situations. The considerations contained in the article are based on the applicable legal regulation and concern, *inter alia*, the consequences of treating the deposit as an element of museum collections, 'systematizing' the so-called official deposits and the use of the image of deposits.

Keywords: deposit, safekeeping, collection policy, long-term loans.

Wprowadzenie

Depozyty są – obok muzealiów – najbardziej znaczącą kategorią obiektów tworzących zbiory muzealne, a ich roli w działalności muzeów nie można przecenić¹. Obiekty będące depozytami nie tylko zasilają zbiory muzealne, ale stanowią również ich dopełnienie, prowadząc niejednokrotnie do odtworzenia pierwotnej całości i odbudowania integralności kolekcji². Jak jednak pokazuje praktyka muzealna, depozyty

to problematyczna kategoria zbiorów muzealnych³, niewolna od procesów sądowych⁴. Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że status prawny tej grupy obiektów nie jest klarowny: nie precyzują go przepisy ustawy o muzeach⁵ ani aktów wykonawczych do tej ustawy. Sytuacji nie upraszcza fakt, że przyjmując obiekty, muzea zawierają umowy nazywane zamiennie depozytem, przechowaniem, użyczeniem czy wypożyczeniem⁶, a stanowiący punkt odniesienia brytyjski wzorzec zarządzania zbiorami – Standard Spectrum⁷

nie rozróżnia wymienionych sytuacji, proponując jedną procedurę „wejścia obiektu”. Oczywiście to, w jaki sposób strony nazwą umowę, nie ma charakteru wiążącego, istotne są bowiem jej przedmiot i treść, a zatem określenie, do czego zobowiązują się strony (jakie jest świadczenie) oraz jakie prawa i obowiązki z tej umowy wynikają⁸. Przyjęcie niewłaściwej kwalifikacji może jednak nieść ze sobą niekorzystne dla muzeum konsekwencje (np. w sytuacji sporu, gdy obiekt uległ zniszczeniu, czy też konieczności zakończenia umowy, bądź w związku z niedopełnieniem wymogów związanych z ewidencjonowaniem). Tym bardziej podmiot zinstytucjonalizowany, jakim jest muzeum, powinien dbać o to, by precyzyjnie określić ww. kwestie i wykorzystywać adekwatne umowy w odniesieniu do konkretnych sytuacji wynikających z procedur muzealnych. Celem artykułu jest ustalenie statusu prawnego depozytu muzealnego oraz wskazanie, jak prawidłowo – w obliczu analizowanej regulacji – postąpić się konstrukcją depozytu w codziennej praktyce muzealnej⁹.

Depozyt muzealny *de lege lata*

Ustawodawca dość skąpo wypowiada się na temat depozytu muzealnego, nie przewiduje też udogodnień dla deponentów¹⁰. Do depozytu nie odwołuje się Ustawa o muzeach (u.m.), a jedynie w rozporządzeniu w sprawie ewidencjonowania mowa o „księdze depozytów”¹¹. W innych aktach prawnych znajdujemy sformułowania o „przekazaniu na przechowanie” lub wprost o „złożeniu do depozytu” (art. 9 ust. 2 Ustawy o restytucji narodowych dóbr kultury [u.r.n.d.k.]¹²; bądź też o „przekazaniu do depozytu” (art. 35 ust. 3 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami¹³ w odniesieniu do zabytków archeologicznych; czy art. 44 Ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach¹⁴), a w jednym przypadku nawet o „umowie depozytu” (art. 12 u.r.n.d.k.). O „depozytach” mowa również w kontekście ograniczeń w dostępie do informacji sektora publicznego (por. art. 6 ust. 4 pkt 2 Ustawy o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego)¹⁵. Podejmując w tym miejscu próbę stworzenia definicji depozytu muzealnego, można przyjąć, że to rzecz ruchoma, znajdująca się w posiadaniu muzeum i stanowiąca część zbiorów muzealnych, będąca własnością osoby trzeciej, wpisana do księgi depozytów bądź na podstawie umowy cywilnoprawnej (umowy depozytu), bądź decyzji administracyjnej lub czynności materialno-technicznej organu (tzw. depozyty urzędowe).

Depozyt jako element zbiorów muzealnych

Pojęcie zbiorów stanowi szeroką kategorię, w której mieszczą się zarówno muzealia, jak i pozostałe zgromadzone w muzeum obiekty¹⁶, w tym depozyty. Jakie to rodzi konsekwencje? Po pierwsze, skoro depozyt jest częścią zbiorów, powinien również odpowiadać profilowi muzeum¹⁷ określone w statucie, co oznacza, że przyjęcie obiektu w depozyt do muzeum powinno być zgodne z polityką pozyskiwania zbiorów i opisanymi w niej założeniami. Po wtóre, w stosunku do depozytów muzeum również winno mieć możliwość ich katalogowania i naukowego opracowywania (art. 2 pkt 2 u.m.), zabezpieczania i konserwacji (art. 2 pkt 4, art. 5 ust. 4 u.m.), udostępniania do celów edukacyjnych i naukowych (art. 2 pkt 8 u.m.) oraz w celu zwiedzania oraz korzystania (art. 2

pkt 9 oraz art. 25 ust. 1 u.m.). Jak zatem mają się wskazane powyżej „powinności” muzeów względem obiektów złożonych do depozytu do postanowień umów depozytu, jakie wiążą muzeum z deponentami? W mojej ocenie powinny one być uznawane za „wytyczne” do umów depozytu i stanowić wskazówkę interpretacyjną: jeśli obiekt ma znaleźć się w zbiorach muzealnych, muzeum winno mieć możliwość traktowania go w taki sposób, jakiego wymaga ustawodawca. Obiekt nie jest przyjmowany „do magazynu” w celu jego bezpiecznego przechowywania. Powinna istnieć umownie potwierdzona możliwość, aby w razie potrzeby stał się elementem ekspozycji stałej, aby mógł być eksponowany w ramach wystawy czasowej, by mieć możliwość jego naukowego opracowania czy konserwacji. Oczywiście nie prowadzi to do wniosku, że umowy nieuzupełniające muzeum na takie działania są nieważne (art. 58 Kodeksu cywilnego [k.c.]), ale może być wskazówką interpretacyjną, jak należałoby dokonywać wykładni umów depozytu w razie pojawienia się wątpliwości (art. 65 k.c.). Opracowując procedury przyjęcia obiektu w depozyt, trzeba by w formie wytycznych wskazać, aby umowy depozytu odnosiły się do wymienionych powyżej kwestii, wynikających wprost z ustawy. W ten tylko sposób muzea mogłyby równoważyć sobie nakład środków związanych z przechowywaniem i zabezpieczaniem obiektu „z zewnątrz”. Muzeum ma prawo, powołując się na powyższe, nie przyjąć w depozyt obiektu, co do którego właściciel sprzeciwiałby się podjęciu któregoś ze wskazanych działań.

„Kłopoty” z depozytami urzędowymi

Poza umową zawieraną pomiędzy deponentem a muzeum (stosunkiem cywilnoprawnym), źródłem depozytu muzealnego może być również działanie organów administracji publicznej (stosunek administracyjnoprawny). W praktyce muzealnej obiekty te są określane mianem „depozytów urzędowych”, a do muzeum trafiają na podstawie decyzji administracyjnej organu (zabytki archeologiczne¹⁸, zabytki zabezpieczone na podstawie decyzji o czasowym zajęciu¹⁹, rzeczy znalezione będące zabytkami lub archiwaliami²⁰, narodowe dobra kultury²¹) lub w wyniku tzw. czynności materialno-technicznej (dobra kultury odzyskane wskutek restytucji²², dobra kultury zajęte przez organ celny²³, kopalne szczątki roślin lub zwierząt cenne dla nauki²⁴). W niektórych przypadkach muzeum może wystąpić o przeniesienie własności obiektu. Poza wymienionymi powyżej regulacjami do oddania na przechowanie może również dojść w wyniku działania sądów w oparciu o przepisy prawa procesowego (art. 231 § 2 Kodeksu postępowania karnego [k.p.k.]) w odniesieniu do przedmiotów o wartości naukowej, artystycznej lub historycznej, które zostały wydane lub znalezione w czasie przeszukania (art. 228 k.p.k.)²⁵. Podsumowując występujące w różnych aktach prawnych podstawy oddawania obiektów na przechowanie do muzeum, po pierwsze, można zauważyć brak jednolitości co do stosowanej terminologii: ustawodawca mówi o „umowie depozytu”, w innym miejscu o „oddaniu (powierzeniu) na przechowanie”, a w jeszcze innym o „przekazaniu” lub „przekazaniu w depozyt”. Po drugie, nie wiadomo (poza przypadkiem wskazanym w u.r.n.d.k.), jaki jest zakres uprawnień muzeum w stosunku do przekazanych mu w depozyt obiektów: czy może je wystawiać, opracowywać, poddawać konserwacji? Czy podlegają one wpisowi do księgi depozytów, czy powinny być ewidencjonowane

w inny sposób? Po trzecie wreszcie, trudno jednoznacznie przesądzić, czy w powyżej wskazanych przypadkach²⁶ mamy do czynienia ze stosunkiem cywilnoprawnym umowy przechowania, czy jednak jest to stosunek o charakterze publicznoprawnym? Jak wskazuje praktyka muzealna, muzea „następczo” zawierają umowy, w których regulują prawa i obowiązki stron. Pytanie, czy wzorcem dla tego rodzaju umów może być umowa depozytu opisana w art. 12 ust. 3 pkt 2 u.r.n.d.k.? Tylko bowiem w tym jednym przypadku – powierzenia instytucji kultury dóbr kultury odzyskanych wskutek restytucji przez MKiDN w celu sprawowania opieki nad nimi na podstawie umowy depozytu – sprecyzowano: *Umowa (...) może przewidywać zobowiązanie instytucji kultury albo innej jednostki sektora finansów publicznych wyspecjalizowanej w opiece nad zabytkami do nieodpłatnego przechowywania dobra kultury w sposób dla niego właściwy oraz wykonywania prac konserwatorskich w zakresie i za zgodą MKiDN, a także uprawnienie depozytariusza do eksponowania i udostępniania dobra kultury i jego wizerunku na warunkach uzgodnionych z ministrem*. Wynika stąd, że w tym wypadku mamy do czynienia z „wiązką” różnych umów: umowy przechowania (nieodpłatnego), umowy o dzieło (konserwacja), umowy użyczenia (eksponowanie oraz udostępnianie), a nawet umowy licencji (gdy obiekt jest nośnikiem autorskich praw majątkowych). W odniesieniu do tej ostatniej kwestii na marginesie wypada zauważyć, że ustawodawca nie zastosował tu konstrukcji zgodnej z literą prawa, bowiem w przypadku, gdy obiekt został objęty prawami autorskimi, podmiotem uprawnionym do decydowania o korzystaniu z utrwalonego na odrębnym nośniku wyglądu depozytu (utworu) będą: jego twórca, spadkobiercy lub inne podmioty uprawnione z tytułu praw autorskich. Powyższej regulacji w żadnym wypadku nie należy rozpatrywać jako licencji ustawowej na rzecz muzeum do udostępniania utworów. W razie konieczności korzystania z wyglądu obiektu można oczywiście sięgnąć do instytucji dozwolonego użytku, o czym mowa szczegółowo w dalszej części artykułu.

Umowa depozytu muzealnego

W umowie depozytu muzealnego przedmiotem zobowiązania po stronie muzeum jest bezpieczne przechowywanie rzeczy (piecza), ale nie w „czystej” postaci, jak w przypadku umowy przechowania (art. 835 i n. k.c.), a z uwzględnieniem możliwości korzystania z rzeczy (element umowy użyczenia) oraz jej trwalszego – niż przy krótkotrwałym użyczeniu tylko dla celów wystawy czasowej – związania z muzeum, które może dokonać naukowego opracowania obiektu, ewentualnie jego konserwacji. Konsekwencją takiego ukształtowania umowy, w której obie strony są względem siebie zobowiązane, stanowi jej wzajemny charakter: muzeum (depozytariusz) zostaje zobowiązane do pieczy nad rzeczą w zamian za możliwość nieodpłatnego korzystania z obiektu. Deponent występuje w charakterze użyczającego, który udostępniając obiekt, umożliwia włączenie go do zbiorów muzealnych, z jednoczesnym wyeliminowaniem typowych dla deponenta czy użyczającego uprawnień, takich jak np. możliwość wycofania obiektu w dogodnym dla siebie momencie. Mamy zatem do czynienia z umową nienazwaną, podobną do umowy przechowania oraz użyczenia, do której odpowiednio²⁷ stosuje się przepisy zbliżonych umów nazwanych. Nie znajdują tu

zastosowania przepisy dotyczące zwrotu rzeczy (wspomniane art. 844 § 1 k.c.), obowiązku ponoszenia przez składającego wszystkich wydatków przechowawcy (art. 842 k.c.) czy związane z zakazem używania rzeczy przez przechowawcę (art. 839 k.c.).

Depozyt czy użyczenie?

Analiza praktyki muzealnej prowadzi do wniosku, że występują dwa rodzaje „wypożyczeń”²⁸: krótkoterminowe, zawierane w celu zaprezentowania obiektu na wystawie czasowej (umowy użyczenia), oraz długoterminowe, zawierane w celu powierzenia obiektu na przechowanie do muzeum i jednoczesnego włączenia obiektu do zbiorów muzealnych poprzez wpis do księgi depozytów (umowa depozytu muzealnego). Istnieje obawa, że – być może wbrew statystykom²⁹ – analiza celu umów zawieranych przez muzea doprowadziłaby do wniosku, że w istocie więcej jest w nich depozytów niż obiektów użyczonych, ale że wiążą się z nimi „problemy” (ewidencjonowanie, opracowywanie), łatwiej kwalifikować je jako obiekty użyczone? Zasadne będzie postawienie pytania, co odróżnia pozyskanie obiektu na wystawę czasową na podstawie umowy użyczenia od przyjęcia obiektu w depozyt? W pierwszej kwestii umowy zawiera się na czas oznaczony, obejmujący zazwyczaj kilka lub kilkanaście miesięcy (na czas przed rozpoczęciem wystawy, na czas trwania wystawy czasowej oraz krótko po jej zakończeniu). W przypadku depozytów obiekty przekazywane są do muzeum na dłuższy, kilku lub kilkunastoletni okres albo na czas nieoznaczony³⁰. Depozyty stają się trwale związane z instytucją: podlegają wpisowi do księgi depozytów oraz cyklicznym kontrolom. Są częścią zbiorów muzealnych w przeciwieństwie do obiektów pozyskanych (użyczonych) w celu prezentacji na wystawie (prawodawca nie przewiduje w obowiązującym stanie prawnym obowiązku ich ewidencjonowania). Jak zauważa się w literaturze³¹, rola depozytu nie powinna być ograniczona do funkcji składu obiektów zabytkowych w warunkach zapewniających im najlepszą możliwą ochronę. Muzeum winno dysponować pewnym obszarem swobody w zakresie możliwości włączenia przechowywanych przez siebie obiektów w działalność statutową (zbiory), o czym była już mowa powyżej.

Depozyt muzealny a kwestie prawnoautorskie

W przypadkach, gdy mamy do czynienia z depozytami będącymi jednocześnie nośnikami utworów, należy ustalić, jaki jest autorskoprawny status obiektów³². Warto w umowie depozytu (lub w odrębnej umowie licencyjnej, albo przenoszącej prawa autorskie) zawrzeć klauzule, które zezwalałyby na korzystanie z utworów na polach eksploatacji związanych z wystawiennictwem, digitalizacją oraz wykorzystywaniem cyfrowych odwzorowań w Internecie³³. Z braku możliwości umownego uregulowania tych kwestii muzea mogą w ograniczonym zakresie korzystać ze znajdujących się w ich zbiorach utworów na podstawie przepisów o dozwolonym użytku (tzw. licencje ustawowe)³⁴. Wskazać tu należy wynikającą z art. 28 Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (pr.aut.)³⁵ możliwość użyczenia znajdujących się w zbiorach muzealnych egzemplarzy utworów, zwielokrotniania

utworów w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony zbiorów³⁶ oraz udostępniania do celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali). Dozwolone są również działania związane z promocją wystawy, tj. rozpowszechnianiem utworów wystawionych w publicznie dostępnych zbiorach, w tym muzealnych, katalogach i wydawnictwach publikowanych dla promocji tych utworów, w granicach uzasadnionych celem informacji (art. 33³ pr.aut.). Nadal jednak to – w odniesieniu do depozytów – uprawnienia bardzo ograniczone³⁷. Odrębne zagadnienie, omawiane szczegółowo w innym miejscu, stanowi korzystanie z wyglądu depozytu jako informacji sektora publicznego³⁸ zgodnie z u.o.d.p.w.i.s.p.³⁹

Podsumowanie

Nie ulega wątpliwości, że depozyt muzealny jest instytucją na trwałe wpisaną w działalność muzeów, niezależnie od tego, czy i jak często ustawodawca tym pojęciem się posługuje wprost lub pośrednio (stanowiąc ogólnie o zbiorach). Wylimitowanie przez ustawodawcę depozytu z u.m. i pozostawienie jedynie księgi depozytów jako „formalnego” narzędzia do klasyfikowania zbiorów, bez wskazania zakresu

działania muzeów w odniesieniu do tej grupy obiektów, rodzi wiele problemów, na które zwrócono uwagę powyżej. Analiza nie ułatwia sam ustawodawca, odwołując się często do przepisów prawa cywilnego w przypadkowy sposób, kierując się raczej doraźną potrzebą niż spójną strategią działania. W konsekwencji, działając bez prawidłowo skonstruowanej umowy depozytu muzealnego, a jedynie w oparciu o standardową umowę przechowania z k.c., może się okazać, że zakres swobody muzeum w odniesieniu do niektórych obiektów jest tak ograniczony, iż pozostaje w sprzeczności z misją muzealną. Z tej perspektywy (z zastrzeżeniami poczynionymi w treści artykułu) wprowadzenie do u.r.n.d.k. umowy depozytu i wskazanie jej elementów (wprawdzie tylko odnośnie do wąskiej grupy obiektów, odzyskanych w ramach procedury restytucji), może być odczytywane szerzej i posłużyć jako narzędzie do interpretacji charakteru prawnego instytucji depozytu muzealnego. O tym, z jaką umową mamy do czynienia, powinny decydować cel, w jakim muzea przyjmują obiekty, i zamierzony stopień „związania” obiektu z daną instytucją. Za każdym razem decyzja o przyjmowaniu obiektów w depozyt winna być podejmowana z uwzględnieniem interesu muzeum i zgodna z polityką gromadzenia zbiorów.

Streszczenie: Spoglądając na zagadnienie depozytu muzealnego z czysto „normatywnej” perspektywy, można dojść do wniosku, że status prawny tej grupy obiektów nie jest klarowny. Należy zatem zadać pytanie o cechy odróżniające depozyty od innych obiektów, w szczególności tych udostępnionych w celu zaprezentowania na wystawie, wykonania ekspertyzy czy konserwacji (określanych w praktyce muzealnej mianem obiektów „wypożyczonych”). Depozyty cechują się silniejszym „związkiem” z muzeum, w którym wpisano je do księgi depozytów, niż obiekty jedynie przyjęte na wystawę (użyczone przez podmiot trzeci), jednak cecha ta nie znajduje bezpośredniego odzwierciedlenia w obowiązującej regulacji. W przepisach nie ma również określonej cezurę czasowej: ile czasu może trwać

„zwykłe” użyczenie, a kiedy właściwe byłoby zawarcie umowy depozytu. Analiza praktyki muzealnej dowodzi, że muzea stosują umowy nazywane zamiennie depozytem, przechowaniem, użyczeniem czy wypożyczeniem. Przyjęcie niewłaściwej kwalifikacji może rodzić pewne konsekwencje, a podmiot zinstytucjonalizowany, jakim jest muzeum, powinien dbać o to, by precyzyjnie określić wymienione kwestie i posługiwać się adekwatnymi wzorami umów w odniesieniu do konkretnych sytuacji. Rozważania zawarte w artykule są prowadzone w oparciu o obowiązującą regulację prawną i dotyczą m.in. konsekwencji traktowania depozytu jako elementu zbiorów muzealnych, „usystematyzowania” tzw. depozytów urzędowych oraz wykorzystania wyglądu depozytów.

Słowa kluczowe: depozyt, przechowanie, polityka gromadzenia zbiorów, wypożyczenia długoterminowe.

Przypisy

- ¹ Na temat przewidzianych przez prawo możliwości przekazania kolekcji na rzecz muzeów por. I. Gredka-Ligarska, P. Gwoździewicz-Matan, *Przekazywanie kolekcji na rzecz muzeów na podstawie czynności prawnych inter vivos oraz mortis causa*, „Cenne, Bezcenne, Utracone” 2019, nr 3, s. 1-19. Depozyt muzealny przedstawiano również jako jeden z mechanizmów zarządzania dziedzictwem kultury. Por. A. Jagielska-Burduk, w: *Mechanizmy prawne zarządzania dziedzictwem kultury*, A. Jagielska-Burduk (red.), Warszawa 2016, s. 121.
- ² Tak było np. w przypadku przekazania w formie depozytu zbiorów archidiecezji katowickiej do Muzeum Śląskiego w 2013 r. Zob. <https://muzeumslaskie.pl/pl/aktualnosci/podpisanie-umowy-na-przekazanie-depozytu-archidiecezji-katowickiej-do-muzeum-slaskiego/> [dostęp: 10.05.2022].
- ³ Zwracano na to zagadnienie uwagę w literaturze. Por. N. Fyderek, *Depozyt muzealny – zarys problematyki prawnej*, w: *Kolekcje i zbiory muzealne. Problematyka prawna*, P. Stec, P.P. Maniurka (red.), Opole 2015, s. 227-240. W kontekście procedury „zarabiania na depozytach”, czyli wystawiania na sprzedaż obiektów uprzednio znajdujących się w depozycie muzealnym, por. m.in.: J. Milliszkievicz, *Depozyty z muzeów bardziej pożądanymi przez kolekcjonerów*, „Rzeczpospolita” 8 VIII 2020, <https://pieniadze.rp.pl/portfel-inwestycyjny/art17464991-depozyty-z-muzeow-bardziej-pozadane-przez-kolekcjonerow> [dostęp: 26.04.2022]. W zakresie kwalifikacji prawnej umowy por. I. Gredka-Ligarska, P. Gwoździewicz-Matan, W. Kowalski, *Umowy w działalności muzeów. Prawo cywilne. Prawo autorskie*, Gdańsk 2019, s. 123-133; P. Gwoździewicz-Matan, *Umowa użyczenia muzeum w prawie prywatnym*, Warszawa 2015, s. 282-286.
- ⁴ Przykładem „spornego” depozytu jest karton witrażu *Chrystus Ukrzyżowany* Stanisława Wyspiańskiego w Muzeum Narodowym w Krakowie. Wydania kartonu, wchodzącego w skład depozytu przekazanego Muzeum, domagała się wnuczka artysty. Por. wyrok SA w Krakowie z 2.07.2021 r., ACa 369/20.
- ⁵ Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach, Dz.U. 2022 poz. 385, t.j. (dalej: u.m.).
- ⁶ Często na określenie przedmiotu umowy stosuje się następujący zwrot: „Cel wypożyczenia – depozyt”.

- ⁷ Por. <https://nimosz.pl/baza-wiedzy/zarządzanie-zbiorami/spectrum> [dostęp: 26.04.2022].
- ⁸ Por. art. 65 § 2 k.c. oraz wyroki: SN z 25.11.2010 r., I CSK 703/09; SA w Gdańsku z 8.04.2016 r., III AUa 1964/15.
- ⁹ W zakresie ewidencjonowania por. „Wzory dokumentów ewidencyjnych”, Warszawa 2021, <https://www.nimosz.pl/files//articles/284/2.%20Wzory%20dokumentów%20ewidencyjnych.pdf> [dostęp: 10.05.2022]. Zob. też: A. Barbasiewicz, *Ustawa o muzeach. Komentarz*, Warszawa 2021.
- ¹⁰ Por. art. 57 nieobowiązującej już Ustawy o ochronie dóbr kultury i muzeach z 1962 r. (Dz.U. 1962, nr 10, poz. 48). Obecnie odnotować można jedynie zwolnienie podatkowe dla spadkobierców w przypadku dziedziczenia zabytku, który został użyty w muzeum w celach naukowych lub wystawienniczych na okres nie krótszy niż 2 lata (art. 4 Ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn). Wspomniana regulacja dotyczy w istocie umowy depozytu, gdyż to ta umowa zawierana jest w celu włączenia obiektu do zbiorów na dłuższy okres.
- ¹¹ Por. § 1, § 3, § 11 Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach, Dz.U. 2004, poz. 202, nr 2073.
- ¹² Ustawa z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury, Dz.U. 2019, poz. 1591 (dalej: u.r.n.d.k.).
- ¹³ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz.U. 2021, poz. 710 (dalej: u.o.z.o.z.).
- ¹⁴ Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, Dz.U. 2020, poz. 164 (dalej: u.z.a.).
- ¹⁵ Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, Dz.U. 2021, poz. 1641 (dalej: u.o.d.p.w.i.s.p.).
- ¹⁶ Por. uzasadnienie do ustawy o zmianie ustawy o muzeach (druk nr 1598). Zob. też: K. Zalaśńska, *Pojęcie muzealiów w prawie ochrony dziedzictwa kultury, w: Prawo muzeów*, K. Zeidler, J. Włodarski (red.), Warszawa 2008, s. 24-26.
- ¹⁷ Por. art. 6 ust. 2 pkt 3 u.m. Zob. też: K. Zalaśńska, *Muzea publiczne. Studium administracyjnoprawne*, Warszawa 2013, s. 121.
- ¹⁸ Art. 35 ust. 3 u.o.z.o.z.
- ¹⁹ Na temat roli wojewódzkiego konserwatora zabytków (WKZ) w poszczególnych przypadkach zob. A. Jagielska-Burduk, w: *Mechanizmy...*, s. 120.
- ²⁰ Art. 24 Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rzeczach znalezionych (dalej: u.r.z.) (2015; poz. 397).
- ²¹ Art. 9 ust. 2 u.r.n.d.k.
- ²² Art. 12 ust. 3 pkt 2 u.r.n.d.k.
- ²³ Art. 31 ust. 7 Ustawy z dnia 19 marca 2004 Prawo celne (dalej: pr.cel.) (Dz.U. 2021, poz. 1856).
- ²⁴ Art. 122 u.o.p.
- ²⁵ Por. Uchwała SN z dnia 9 lutego 2007 r. (III CZP 161/06): *stosunek prawny (...) cechuje współwystępowanie elementów prywatnoprawnych oraz publicznoprawnych*.
- ²⁶ Por. przypis 25.
- ²⁷ Polega to na możliwości zastosowania przepisu bez zmian, z modyfikacjami bądź też niemożliwości jego zastosowania. Por. J. Nowacki, „Odpowiednie” stosowanie przepisów prawa, w: *idem, Studia z teorii prawa*, Kraków 2003, s. 455.
- ²⁸ Świadomie rezygnuję z posługiwania się terminem „wypożyczenie”. Szczegółowo zob. P. Gwoździewicz-Matan, *Umowa użyczenia...*, s. 162-163.
- ²⁹ Wedle statystyk obiektów „wypożyczonych” jest w muzeach więcej niż depozytów. Por. *Muzea w 2019 r. Statystyka Muzeów*, Opracowanie NIMOSZ, s. 31, <https://nimosz.pl/files/publications/72/RAPORT-Muzea-w-2019.pdf> [dostęp: 10.05.2022].
- ³⁰ W *Standardzie Spectrum 5.0.*, zaleca się, aby umowy depozytu nie były zawierane na czas nieokreślony, a rekomenduje się ich zawieranie na 5/10 lat, by po tym czasie ewentualnie przedłużyć umowę. Por. też: M. Dreła, *Ustalenie prawa własności muzealiów w zasobach publicznych oraz o stosowaniu regulacji prawnych dotyczących likwidacji niepodjętych depozytów przez muzea*, w: *Kultura w praktyce: zagadnienia prawne*, t. 3, A. Jagielska-Burduk, W. Szafrński (red.), Poznań 2014, s. 65-81.
- ³¹ Por. N. Fyderek, *op. cit.*
- ³² Na temat praw autorskich w umowach stosowanych przez muzea por. I. Gredka-Ligarska, P. Gwoździewicz-Matan, W. Kowalski, *Umowy...*, s. 187 i n.
- ³³ *Ibidem*, s. 193.
- ³⁴ Z licencji ustawowych można korzystać, jeśli czynności te nie są dokonywane w celu osiągnięcia bezpośredniej lub pośredniej korzyści majątkowej.
- ³⁵ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r., Dz.U. 2022, poz. 655 (dalej j: pr.aut.).
- ³⁶ To uprawnienie częściowo koresponduje z regulacją art. 6 dyrektywy PE i Rady (UE) 2019/790 z 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym. Zob. też: art. 25a u.m., który jednak nie obejmuje swym zakresem depozytów.
- ³⁷ Art. 32 pr.aut. dający możliwość publicznego wystawiania egzemplarza utworu plastycznego ma zastosowanie jedynie do obiektów stanowiących własność muzeum.
- ³⁸ Por. P. Gwoździewicz-Matan, w: Z. Cieślak, I. Gredka-Ligarska, P. Gwoździewicz-Matan, I. Lipowicz, A. Matan, K. Zeidler, *Ustawa o muzeach. Komentarz*, Warszawa 2021, Lex, komentarz do art. 29a ustawy.
- ³⁹ Wspomniana ustawa wdraża dyrektywę PE i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego. Dz.Ur. UE L 172 z 26.06.2019, s. 56.

dr Paulina Gwoździewicz-Matan

Doktor nauk prawnych i adiunkt w Instytucie Nauk Prawnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Autorka kilkudziesięciu publikacji z zakresu prawa ochrony dóbr kultury, rynku sztuki, prawa cywilnego oraz prawa autorskiego. Prelegentka na wielu konferencjach, również międzynarodowych, seminariach i szkoleniach. W ramach wykonywanego zawodu radcy prawnego prowadzi obsługę prawną instytucji kultury, w tym muzeów. Członek Międzynarodowej Rady Muzeów (ICOM); paulina.gwozdziewicz-matan@us.edu.pl.

Word count: 3 765; **Tables:** –; **Figures:** –; **References:** 39

Received: 05.2022; **Reviewed:** 05.2022; **Accepted:** 05.2022; **Published:** 06.2022

DOI: 10.5604/01.3001.0015.9010

Copyright©: Some rights reserved: National Institute for Museums and Public Collections. Published by Index Copernicus Sp. z o.o.

This material is available under the Creative Commons – Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). The full terms of this license are available on: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode>

Competing interests: Authors have declared that no competing interest exists.

Cite this article as: Gwoździewicz-Matan P.; STATUS PRAWNY DEPOZYTU MUZEALNEGO – WYBRANE ZAGADNIENIA. Muz., 2022(63): 47-52

Table of contents 2022: <https://muzealnictworocznik.com/issue/13664>